

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon št. 143.

V Ljubljani, 10. julija 1901.

Poštno-hran. št. 849.872

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

V. Poprimimo se sadjarstva!

(Nadaljevanje.)

Način po katerem smo sadno drevo vzgojili in oblika, katero smo mu v mladosti dali, vtisne se v drevo za večne čase. Pogreški, ki jih napravimo na mladem sadnem drevju, pokažejo se v povečani velikosti na starem. Od pokvarjenega drevesca, ki nima nobene mladike, ni upati, da nam bo prinašalo kedaj obilo okusnega sadja, marveč podvrženo bo vedno boleznim. Za naše sadjarstvo je torej velike važnosti, da takšnih drevesec ne zasajamo; previden gospodar jih rajši zažge, nego da bi jih sadil. Sadimo torej le zdrava, krepka sadna drevesca, ki so dobila že svojo obliko! Kako priti do njih?

Naši gospodarji zasajali so do sedaj večinoma okoreničene vodne poganjke, ki se prikazujejo na zemlji ob deblu starih dreves, a po nekolikih letih jih precepijo tam, kamor so jih zasadili. Za nje se nadalje ne brigajo več. Tu rasti ako hočeš, si mislijo. Da ne dobimo na ta način nikdar ne lepega in krepkega sadnega drevja, niti okusnega sadja, to je žalostna resnica, katere ni težko spoznati. Vejevje je vse zvito in vse križem a v tem stanu sadno drevje ne

rodi. Taki divjaki poganjajo pri zemlji znova vodne poganjke, ki drevo šibijo.

Vender pa je tudi nekoliko posestnikov, ki imajo svojo drevesnico, kjer si vzgojujejo divjake, katere potem cepijo ter cepljene presajajo na stalno mesto. Kakšne pa so te drevesnice? Večinoma jako slabe, tako slabe, da ne znamo niti v pravi besedi povedati. Pa ne zamerimo samo kmetovalcem, če se zato tako malo brigajo, a rečem naj samo, da sem videl tudi uzorne drevesnice, katere bi klasificiral, če bi imel 10 redov, z najslabšo številko. Za ta namen porabljajo naši kmetovalci navadno take prostore, kjer ne raste nobena druga rastlina. Osobito se spremeni v drevesnico prav rado kak kotichek sred košatega drevja, kjer še celo trava umira, ker ji primanjkuje svetlobe. Take prostorčke navadno prekopavajo tako globoko, da zagrnejo divjaku korenine in da tega vsak veterček ne odnese. Da bi pognojili, jim ne pride niti na um. „Bo že rastlo“, mislijo si. Da, rastlo bo, ali kako! Predno vzraste drevesce do one visokosti, kjer bi se moral vzgojiti vrh, treba je včasih čakati osem in tudi več let. Poleg tega je drevesce vse skrivljeno in popačeno. Že sedaj se vidi, da ne bo iz njega nikdar nič prida. Kmeto-

valci, na ta način ne pridemo nikdar do uspeha, izberimo zatorej drugo pot!

Da dobimo torej zdrava in krepka drevesa, poslušajmo, kakšna bodi drevesnica in kako naj se mlado drevje oskrbuje. Za drevesnico odbrati je najlepši košček zemljišča, kjer se nahaja dobra zemlja in kjer vetrovi preveč ne škodujejo. Sadnega drevja in sploh nobenih rastlin, ki bi delale senco, ne sme biti blizu. Ravno tako ne sme se zasajati k drevescam nobene rastline, ki bi jim kradla živež iz zemlje. Drevesnico napravimo torej na prostem in v dobri zemlji.

Da dobimo krepke divjake z lepo razraščeni koreninami, posejati je peške v gredice ali v leho in sicer 3krat bolj globoko nego je seme debelo. Ko je seme pognalo, razredčiti je treba rastline vsaj toliko, da dobi vsak divjak 1 dm^2 prostora. Povite rastlinice se lahko presadijo v novo leho, pri tem pa naj se jim prikrajša glavna koreninica, radi česar požene divjak več korenin. Taka drevesca, ki imajo lepše razrastle korenike, se mnogo manj poškodujejo, kadar se izkopavajo, nego če imajo samo po eno in to krepko korenino. Tudi je dobro posejati vse seme v kako posodo in ko poženejo rastlinice 2—3 liste, presadijo se v lehe a ob

enem se jim prikrajša korenina. Da je treba divjake že prvo, kakor tudi naslednja leta večkrat opleti, menda mi ni treba praviti.

Prihodnjo zimo izkopajo se divjaki iz gredic in ko se jim korenike nekoliko prikrajšajo, presadijo se v dobro zemljo, katero je treba najprej pognojiti potem pa kakih 50–60 cm globoko prekopati. Zasajati je divjake v 60 cm oddaljene redove, a v redu naj dobi vsako drevesce vsaj 50 cm prostora. Nekatera sadna drevesa, kakor orehe, mandle, breskve, slive, marelice itd. zasa-jajo se lahko naravnost v ta prostor, vendar jih je treba pustiti, da prej izkalijo, na kar naj se jim koreninica prikrajša. Tukaj se divjaki lahko že meseca avgusta cepijo v speče oko. Prihodnjo pomlad prereže se divjak nad očesom, a to požene krepko mladiko, katero je privezati na raven količ. Če bi se oko ne prijelo, cepi se lahko spomladi s kopolucijo. Opomniti pa moram, da se cepijo črešnje šele tretje leto po nasadu in sicer v visočini, kjer se ima razpeljati vrh. V prvih letih paziti je, da dobi divjak ravno in krepko deblo.

Mladiko, ki smo jo privezali ob kol, vzgojiti je treba do vrha popolnoma ravno in ne sme se prej prerezati. Pač pa je treba večkrat prikrajšati kakih 10 cm od debela postranske poganke, ki imajo ta namen, da se deblo bolj odebeli. Popolnoma odstraniti jih je še-le tedaj, ko smo vzgojili vrh, to je navadno tretje ali četrto leto po nasadu. Vrh naj se vzgoji 1¹/₂ do 2¹/₂ m visoko in sicer se rabijo bolj nizka drevesa za sadovnjake, bolj visoka pa tam, kjer mislimo saditi sadno drevje ob cesti. Ko smo vzgojili vrh, ki obstoji navadno iz 5. mladik, presadimo drevesce lahko na stalno mesto.

V kratkih potezah povedal sem tu najbolj važno, na kar se mora ozirati, kdor hoče vzgojevati sam

sadno drevje. Opomniti pa moram, da zahteva to delo mnogo skrbij in truda. Kdor ima več denarja in se noče s tem baviti, je najboljšje, da kupi že vzgojena drevesa, ki se dobijo v različnih drevesnicah v Gorici, Ljubljani, Mariboru itd. pa tudi pri vladi in sicer tu po znižani ceni.

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Kako pridelamo mnogo ajde?

(Ob enem odgovor na vprašanje F. K. v Šk.

V strneno se seje sedaj ajda, kar se pa pogostokrat opušča radi pičlega pridelka, ki izvira od tod, ker je zemlja preveč izkoriščena in oslabela. Dokaz temu naj nam bodo kraji, kjer se je rabilo že več let umetno gnojilo pri ajdi, ki je zrastle po rabi amonijak-superfosfata 80 do 100 cm visoko, toda na sosednj njivi, kjer se ni dalo umetno gnojilo, le bila dobro ped visoka in se je morala puliti. Predočimo si dve njivi z ajdo obsejani, na enej visoka kot pšenica, na drugej pa kratka, da še za žeti ni. Tu vidimo, da ni vreme krivo slabim letinam, nego le oslabeledost zemlje. Temu se da odpomoči z umetnimi gnojili, katera se obilo izplačajo. Navadno se zadovoljimo, ako pridelamo četverni pridelek, toda dosedanje večletne poskušnje z umetnimi gnojili pri ajdi so pokazale, da se da doseči enajsterni. Zelo priporočljivo bi bilo, da bi vsak gospodar, ki seje ajdo, toda z nizkim pridelkom, preskrbel umetno gnojilo. Na zelo puste njivi je vzeti amonijak-kalij-superfosfat, ki ima v sebi vse tri za rastlinsko rast neobhodno potrebne redilne snovi kakor fosforno kislino, kalij in dušik. Za en oral zadostuje 100 kg. Kjer se gnoji redno z domačim gnojem pri jesenski setvi, tu bi zadostovalo trositi samo amonijak-superfosfat, ker je ostalo kalija še za ajdo zadosti od hle-

vjeka. Lahko se trosi tudi za en oral 100 kg superfosfata (ali 200 kg žlindre) in 25 kg solitra. Na istih njivah, kjer bi imeli bodoče leto krompir ali peso, bi bilo priporočljivo poleg drugih gnojil še potrositi 50 do 100 kg kalijeve soli ali šestkrat večjo množino pepela. Kjer ni zemlja popolnoma pusta in se nima družih gnojil na razpolago, naj se vzame za en oral 100 kg amonijak-superfosfata.

Cena in vrednost gnojil v tvornici v Hrastniku:

Koščeni superfosfat z 18⁰/₀ lahko raztopne fosforne kisline 10 K 65 h, koščeni superfosfat s 13⁰/₀ lahko raztopne fosforne kisline 8 K 30 h, amonijak superfosfat s 13⁰/₀ lahko raztopne fosforne kisline in s 5⁰/₀ dušikom kot amonijak 16 K 30 h., amonijak-kalij-superfosfat s 12·6⁰/₀ lahko raztopne fosforne kisline, 4⁰/₀ dušikom kot amonijak in 10⁰/₀ žvepleni kalij 17 K 20 h.

Pri tem pride še v poštev vožnja.

Trosi naj se gnojilo neposredno pred setvijo ali pa na brazde, predno se povlačijo. Ni dobro, da bi ležal več dnij superfosfat na solncu, ker bi postal velik del raztopne fosforne kisline težko raztopen in bi s tem gnojilo na svoji vrednosti izgubilo. Nekateri gospodarji sejejo umetno gnojilo skupno s semenom z dobrim vspehom. Glavno pravilo naj bo, da prideta gnojilo in seme v zemlji v najbližjo dotiko, da dobe razvijajoče se koreninice takoj za svoj obstanek potrebnih redilnih snovij.

Poleg umetnih gnojil je tudi važno dobro seme. Zadnja leta se je najbolje sponesla v naših krajih siva drobna francoska ajda.

Med ajdo se sem ter tja seje rudeča detelja ali inkarnatka, ki da v zgodnej spomladi zelo povoljne košnje. Pridelek te detelje je zelo negotov, bodisi da pozebe, ali pa se seje večkrat slabo kaljivo seme, kajti seme je glede kalji-

vosti zelo občutljivo. Letos kali izmed sto zrnov 97, drugo leto pa komaj 50 in to je ravno pogosteje povod slabim letinam, kakor pa pozeblina.

Rabite pri ajdi umetna gnojila, ker sem prepričan iz večletne skušnje o njih blagodejnem vplivu. V našem kraju okoli Kranja cenijo posestniki umetna gnojila za ajdo tako visoko, kot za travnike in jih celo imenujejo „ajdova gnojila.“

Al. Bergant, posestnik.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Vino za steklenice.

Ob enem odgovor na vprašanje: Jeseni sem kupil v Rihemberku nekaj črnega vina. Mislím ga napolniti v steklenice. Kako naj ravnám, da ostane vino boljše? (Jos. Č. v Čr.)

To vprašanje je važno in zato hočemo nekoliko obširneje o tem govoriti, ker tu pridejo razne okoliščine v poštev. Ravnanje z vinom namenjenim za steklenice, je odvisno od tega, ali mislimo vino razpošiljati in ga hraniti dalje časa, ali je porabiti kmalu in za domačo potrebo. Za prvi slučaj Vaše vino nikakor še ni godno, ker je še premlado; za drugi slučaj je morda lahko že sposobno, odvisno je pa od tega, kako se je dotično vino sploh pripravilo in kako se je ž njim dosedaj ravnalo, ali se je namreč napravilo le iz dozorelega in ne gnjilega grozdja, ali in kolikokrat je bilo pretočeno in če je bilo kedaj umetno čiščeno.

Ako se je trgateg površno, kakor je sploh navada, izvršila, če je prišlo mnogo gnjilega in mogoče tudi mnogo nezrelega grozdja vmes in če se vino razun tega nikdar ni pretočilo, je za polnenje steklenic popolnoma nesposobno, kajti tako vino se v steklenicah kali, seseda se ob straneh steklenic mnogo gošče in barve, ter mesto da bi postajalo vino čim starejše tem boljše, se ravno nasprotno vedno slabša. In ako steklenice

niso dobro zamašene ter se hranijo v slabi kleti, se vino popolnoma pokvari.

Da vino v steklenicah vedno zdravo ostane, da ne napravi gošče in da s starostjo na dobroti pridobiva, mora biti popolnoma dozorelo in seveda tudi popolnoma zdravo; to se pa šele čez 2—4 leta doseže. Če se pa vino še umetno čisti, se ga lahko še popred za steklenice sposobnega napravi, kar se pa ravno ne priporoča, ker vino, ki naravnim potom dozori, je vsekakor okusnejše. Vsako za steklenice namenjeno vino, pa mora biti vsaj 3—4krat pretočeno in sicer se pretoči prvič novembra ali decembra, drugič marca ali aprila, tretjič julija ali avgusta in četrtič oktobra ali novembra in dobro je, da se vrhu tega še enkrat pred polnjenjem umetno sčisti, posebno še, če ni bilo napravljeno iz popolnoma zdravega grozdja. Drugače se morajo vina 6- tudi 10krat pretočiti.

Kedaj da je vino za steklenice sposobno, prepriča se vsakdo na ta način, da postavi s takim vinom napolnjeno in le na rahlo odprto steklenico v gorko sobo. Ako se dotično vino po preteku 2—6 dnij ne skali, je za polnenje ugodno.

Črna vina postanejo popred godna kot bela, ker črna vina imajo v sebi več tanina, ki čiščenje pospeši. Vender je priporočljivo tudi črna vina pred polnjenjem v steklenice enkrat umetno čistiti, posebno pa temno črna vina, da se jim vzame tudi nekoliko barvila; barvilo se namreč sčasoma izločuje iz vina, ter napravlja, kakor je vino barvano, debelejšo ali tanjšo skorjo v steklenici.

Če je vino jako barvano, naj se ga čisti z žolico, ker ta odvzame vinu mnogo barve in čreslovine; bolj svitla vina naj se pa čistijo z jajčjim beljakom. Za vsakih 100 litrov vina se vzame suhe, še ne pripravljene žolice

7—15 gr, za bela vina pa manj in sicer 5—8 gr; beljaka pa od $1\frac{1}{2}$ —4 jajec.

Žolica se pripravlja na sledeči način: Najprej se stolče v majhne kosce ter se namaka 10—12 ur v mrzli vodi, katera se nazadnje odlije. Tako zmehčani žolici se vnovič dodane čista voda in sicer $\frac{1}{4}$ litra na 10—15 gr suhe žolice, ter se na majhnem ognju segreva, dokler ne postane tekoča; med tem pa se neprestano meša. Lahko se pa tudi takoj v gorki vodi raztopi, ne da bi jo prej v gorki vodi namakali. — Ko se žolica shladi, se precedi (stisne) skoz redko platno, in se lahko takoj raci in sicer na ta način, da se poprej v škafo zmeša z vinom stepe dobro z metlico, večkrat prelije z škafa v škaf, dokler se prične močno peniti, kar traja 8—10 minut. Potem se vse skupaj vlije naravnost v sod, iz katerega se je popred odtočilo par škafov vina, da se more čistilo naglo v sod vlti.

Ko se je čistilo spravilo v sod, se vino še z lesenim drogom dobro premeša; z železnimi rečmi naj se nikoli ne pride z vinom v dotiko, ker je nevarno, da počrni. Nato se dolije še popred odtočeno vino in se še enkrat premeša, ter sod zapre. Potem se še tu in tam s kladivom potolče, da se čistilo ne prijema dog.

Jajčji beljak se pa najpred na krožniku dobro stepe (5—10 minut) potem zmeša z vinom in prelija kakih 10 minut iz škafa v škaf. Vse nadaljno ravnanje je isto kakor pri porabi žolice.

Ko se čistilo sesede, se na ta način čiščeno vino spet pretoči v snažen sod, da se vsa ta gošča odstrani in ko postane vino spet rezko, — kajti po vsakem pretakanju ali čiščenju zgubi vino nekoliko moči osobito ogljikove kisline, to je ona snov, ki mu daje rezek okus in vino zdi se bolj vodeno, ko se spet razvije nekoliko ogljikove kisline in dišav,

kar se ravno s pretakanjem pospeši, ker se vino zraka nasiti, torej po 3—4 tednih, — se ga lahko napolni v steklenice.

Kakor že omenjeno, se lahko tudi mlada vina, torej v tem slučaju tudi Vaše vino v steklenice napolnijo, vendar tako vino ne doseže onih lastnosti, kakor dobro pozorjeno vino. Če ga pa mislite kmalu posrkati, mogoče v teku 1 ali 2 let, potem je bolje, ako imate poleg tega morda še slabo klet ali posodo, da ga kmalu v steklenice spravite, drugače pa počakajte rajše do avgusta, ker ne samo da je ta čas ugodnejši za polnenje, se tudi pričnejo kraška vina ravno po letu razvijati t. j. da pričnejo dobivati svoj prijetni okus.

Razume se, da morajo biti steklenice popolnoma čiste in suhe; pred napolnjenjem se jih lahko še izmije z alkoholom ali konjakom. Zamaški naj ne bodo gnili ali preslabi, ker skozi take pride vino vedno z zrakom v dotiko in se tako pokvari. Tudi naj se zamaški pred rabo skuhamo v vodi in če je fino vino, še posebej v nekoliko vina, da ne dobi vino duha po zamašku.

Da se more steklenice lahko odpirati, naj se zamaški, predno se jih rabi, pomažejo ob straneh s slajem (glicerin). Pod zamaškom mora ostati še za 1—2 prsta praznega prostora.

Dobro zamašene steklenice se potem polože v vinsko klet, torej v bolj hladen, nikakor pa ne v gorak kraj. X.

Vrtnarstvo.

Jagodnik.

(Konec.)

Pomnoževanje.

To je jako priprosto. Stari izpiti in onemogli trsi nimajo nobene vrednosti več, zato se ne presajajo. Ročice tvorijo na gotovih mestih tako zvane adventivne koreninice; najljepši izmej teh od-

rastkov se poiščejo in v začetku julija odrežejo od glavnega trsa. Te grebenice se presade na posebne grede po 10 cm narazen in dobro poškrope, kar se ponavlja 14 dnij. V 4—5 tednih se grebenice dovolj ukoreninijo in lahko presade na določeni stalni prostor. Pri mesečnih jagodah se pomnožuje mnogokrat s semenom. Seme mora biti dozoreno in od najlepših sadov.

Največji sovražnik jagod je posebno v mokrih letih sivi poljski polž. Ta škodljivec se spravi vedno na najlepše sadove in jih uniči. Najboljše sredstvo proti njemu je prah z neugašenega apna, ki se natrese okoli sadik. Drugi škodljivec je ličinka rujavega hrosta (kebra) ali podjed (tudi ogere). Tega se odkrižamo, ako nasejemo mej jagode salate. Beli črv namreč ljubi nad vse salato in ako ima priliko sladkati se z njo, nam pusti drugo pri miru.

Ker bi se utegnil ta in oni naših čitateljev, zlasti ljubiteljev domačega vrta zanimati, naj navedem h koncu glavne, bolj znane vrste plemenite jagode.

A. Mesečne jagode (*fragaria semperflorens*) se nahajajo le redko po naših gozdih. Od njih izvira mnogo vrst; najbolj priljubljene so: „sv. Jožef“, „zbojšana bela mesečna jagoda“ s podolgastim, belim sadom, nima ročice, dalje „zbojšana rdeča mesečna jagoda“ in „non plus ultra“ (neprekosljiva), ki je čudovito rodovitna.

B. Mošusove jagode (*fragaria elatior*) kojih prababica je tudi naša domačinka, pa se le redko še kje nahaja. Ta jagoda ima to posebnost, da njeni cveti niso dvospolni, kakor pri drugih vrstah, ki imajo na istem cvetu prašnike in pestiče, ampak spol je tu razdeljen t. j. moški cveti se nahajajo na enih in ženski na drugih rastlinah. Moške rastline ne nastavijo sadu in zato jih je do nekaj malega odstraniti. Popolnoma zreli sadovi so temne

barve in imajo nenavadno prijeten, cimetov okus; te jagode so tudi za senčna mesta. Najboljše vrste so: „Belle Bordelaise“ (izg. Bel Bord'lez) in „Bijou de fraises“ (Bižú d' frez)

C. Viržinske ali škrlatne jagode (*fragaria virginiana*) imajo daljno domovino v ameriški Virginiji. Listni peclji te vrste so porastli z nežnimi dlačicami, listje je na vrhu gladko. Sadovi so srednje veliki, škrlatno rudeči. Zore izmej vseh vrst najpreje in so radi trdine najbolj pripravni za vkuhanje. Najboljše vrste so: „May-Queen“ in „Prösus“.

D. Čilske jagode (*fragaria chilensis*) izvirajo iz južne Amerike, države Čile. Odlikuje se po izrednem velikem sadu, zato pa zahteva tudi posebno skrbne vzgoje, je za mraz jako občutljiva in potrebuje za dobro rast gozdno prst. Sad dozoreva pozno in ima zato posebno ceno. Med prve vrste štejejo: „Pomet“ „Belle de Nantes“ (Bel d' Nant) in rumenkasto „Chile Orange“ (Čil oranž).

E. Ananasove jagode (*fragaria grandifera*) so večinoma angleškega pokolenja, imajo orjaške sadove in izboren okus; vrtnarji jih najbolj čislajo. Cvetje je veliko; zahtevajo težjo zemljo. Najbolj priporočajo sledeče vrste: „Teutonina“, „Kralj Albert Saški“ sploh ena najboljših jagod, „Louis Gauttier“ (Lui Gotié), „Samovladar (Royal Sovereign) nenavadno rodovitna vrsta silne debelosti pripravna zlasti za pošiljanje v daljše kraje. Dalje je jagoda „Zapovednik“ (Leader Laxton-ov) in Laxtonov Noble).

Pri gojitvi jagod na debelo pa tudi v manjšem obsegu priporočamo gojiti različne sorte najbolj zgodnje, zgodnje in pozne, da imamo trgategv kolikor moč dolgo časa.

Še enkrat pa ponavljamo, da se zemlja ne da z nobeno kulturno rastlino tako izrabiti, kakor

s sajenjem pripravnih jagodnih vrst. (Hosp. list.)

Vrtno semenarstvo.

Seme za zelenjad se prideljuje v mnogih velikih vrtnarskih zavodih na debelo in je vsled tega tako po ceni, da se pač ne splača muditi se z vzgojo malenkostne potrebščine semena za domači vrt. Prostor in delo, ki bi ga za to potrebovali, porabimo lahko bolje v drug namen.

Posebno bi ne svetoval pridelovati semenja onemu, kateri nima dovolj časa za skrbno pazljivost na razpolago. Zakaj treba je mnogo znanja in skušnje, da se pridelava dobro seme in zabrani, da se seme ne iznerodi.

Če se pa morebiti v našem kraju nahaja kaka vrsta, bodisi spadajoča na vrt ali na njivo, (kakor razna žita in okopavine ali tudi krmske rastline) ki je za ta kraj posebno pripravna in se v semenarskih trgovinah ne dobo v takej kakovosti, potem seveda nima nikdo nič proti temu, da se ta vrsta dalje vzgaja, ampak je to le priporočati. Treba je pa vedeti, kako se goji rastlina in zato hočemo podati tu najvažnejša načela semenske vzgoje.

Le izbrane najboljše rastline so pripravne za seme. Zato si izbirajmo za seme one rastline, ki družijo v sebi vse dobre lastnosti dotične vrste. Ravno v tem — v pripravnem izboru semenskih rastlin — je težišče vsega semenarstva in najvažnejša skrivnost ali če hočete, v tem tiči cela čarovnija vzgajalne umetnosti.

Nikoli ne smemo pozabiti, da naše kulturne rastline niso popolnoma naravni tvorci, ampak abnormitete (dasi tudi ne tako velike, kot one Barnum & Beli-ja). Vse te rastline so otroci proste narave in so bile svoj čas divjakinje brez večine dobrih lastnostij, s kojimi nam danes koristijo. Prišel je pa človek in videl pri podzemljici

(krompirju) gomolje, pri zelju listje, pri paradižniku (rajskem jabolku) sadje, ki je imelo posebno obliko in velikost in ki se mu je zdelo pripravno za njegove namene.

Presadil jih je torej v zrahljano zemljo blizu svoje kočice, jim prilival, gnojil, privezoval in obrezoval, z eno besedo stoletja je moral človek razno rastlinje gojiti, predno mu je privzgojil lastnosti, ki jih zdaj občudujemo na njem; vendar se še vedno po teh kulturnih rastlinah pretaka nekoliko divjaške, prvotne krvi, kajti zmiraj so nagnjene pustiti za seboj potomstvo, ki je bolj podobno divjim pradedom. (Dalje prih.)

Živinoreja.

Meso — po ceni.

(Jan. Z . . . c.)

Stari vkoreninjeni predsodki, neznanje in premalo veselja do podučjenja so tudi v današnjem, v mnogih ozirih prosvitlenem času močne ovire zdravega napredka: to velja zlasti v zadevi, ki jo nadržneje razvija ta-le razpravica o reji kunca ali domačega zajca in o njegovem velikem narodno-gospodarskem pomenu.

Že 10letja sem je meso drago živilo, ki prizadeva celo skromnejšim, varčnejšim in računajočim družinam srednjega stanu vsako leto znatne stroške in je v tisočih družinah omejeno le na najpotrebnejšo mero: to dejstvo je pred nami, ne pa tudi steza izogniti se mu? O pač!

Vže pred dalje časa so nastopili v tem oziru pravo pot Čehi, Nemci, Francozi, Belgijci in Angleži s tem, da so uvrstili kunčevo meso mej običajna živila. Ne samo, da tvori dobro došlo spremembo na mizi bogatina, ampak je tudi postalo pravo ljudsko hranilo, nedeljska pečenka kmetovalca delavca in malega meščana.

Pri nas pa je toliko predsodkov proti uživanju zajčjega mesa. Zakaj neki? — Kemični razkroj kmetijskega poskuševališča v Hildesheimu je pokazal, da ima zajčje meso (na tolščo se ne oziramo tu):

	vode 75%	trdnih obstojin pa 25%
dočim obsega		
piščanec . . .	77%	23%
in najboljša		
govedina . . .	72%	28%

Iz tega vidimo, da ima kunec več redilnega nego piščanec in le malo manj nego goveje meso.

Našemu kunecu povsem sorodnega divjega zajca se povsodi vsele na mizo; teletino in perutnino malokdo zaničuje, le o kunecu so mnogi drugačnega mnenja. Zakaj? No ker so od mladega navajeni le na goveje, telečje, koštrunovo in prašičevo meso. Zato menijo, da zahteva olika sama vzdrževanje od kunčevega mesa. Pri tem pa se oblizujejo kot z nekako delikateso (slaščico) z rakom, ki se redi o mrhovini. Mi sami nimamo ničesar niti proti rakom in žabjim krakom in želvam, niti proti ostrigam in polžem in drugim školjkinim gostovalcem; zato pa tudi ne najdemo nobenega pametnega vzroka, da bi ne vživali meso zajca, ki je po svoji vnanjosti in svojem življenju okusu mnogo bolj vabljev.

Mnogi preziralci kunca bi postali njegovi prijatelji, ako bi ga le pokusili; kajti kunčevo meso pri svojem raznovrstnem pripravljalnem načinu ni le v stanu uza-dovoljiti najbolj razvjenega grla, ampak je še posebno pozvano, da postane pravo ljudsko hranilo.

To pa vsled izredne lahkote njegove prireje, najubožnejša hiša ima kak opredeljen kot, kak star sod ali star zaboj, ki lahko služi kunecu za hlev in kot hrana zadostuje v sili plevel in razni kuhinjski odpadki. Vrhu tega je kunčeva plodovitost tako velika, da se dobi od ene zajkle pri brezobzirni rabi v enem letu

50—60 mladičev. Kunec je torej proizvajalec mesa prve vrste!

Ako redimo živali posebno velikega plemena — nahajajo se rase, ki tehtajo po 4—6 kg en kunec — potem je mogoče, da dobimo od ene plemene zajkle 200 do 400 kg mesa, kar presega proizvodnjo mesa pri govedoreji za 100krat, ako vpoštevamo samo proizvodnjo telečjega mesa.

Kajti, ako računamo, da potrebuje 40 takih velikih, omenjenih zajcev toliko krme, kakor 1 krava (kar se z istino vjema) nam dajo taisti na leto povprek 1200 kg mesa v zarodu! To nas vede k vprašanju:

Katero pasmo kunca naj redimo?

Navadni naš udomačeni kunček, s katerim se igrajo otroci za kratek čas, pri tem ne more priti resno v poštev, ker se je vsled prezgodnjega in mejsebojnega plemenjenja popolnoma spačil.

Zato nam je najbližje, ako postavimo na mesto navadnega kunca drugo pasmo velikega života, ki se da dobro spitati in odebeliti.

Take vrste so belgijski orjaški kunec in ovnasti kunec ali „lapin-bélier“.

Belgijski orjaški kunec je sive barve, zategnjene telesa, kakor poljski zajec, s širokimi, po konci stoječimi ušesi. Tehta povprečno 5 kg; starejše živali tudi 6—7 kg.

Ovnati kunec ima dolga, mrtvo doliviseča ušesa, ki mu dajejo podobo ovna z navzdol zakrivljenimi rogovi, njegov stas je krajši in bolj stisnjen in teža 4—5 kg.

Koristni sta ti dve pasmi vsled velike svoje teže, na drugi strani pa moramo zopet za to koristnost staviti vprašanje (?), ker v naših krajih njuna rodovitnost pojema, na drugi strani sta pa jako občutljivi za vremenski vpliv.

Vsled tega so križali domačega kunca z belgijskim orjakom, kakor tudi belgijskega kunca z ovnastim.

V tem zadnjem slučaju so dobili normandijca — z enim pokončnim in enim visečim ušesom. Domači in ovnasti kunec pa sta vzplodila lotrinškega orjaškega kunca, ki ima primešane nekoliko belgijske krvi. Za to ima lotrinški orjak redkokedaj pokončna ušesa, največkrat mu obe visita, tu in tam prvo visi, drugo stoji po konci.

Lotrinški orjak je prava pasma koristne reje kunca; on je utrjen, z vsem zadovoljen in doseže težo 4—5 kg, starejši 5½ do 6 kg in je moči spitati na 6—8 kg. Zajkle so kaj skrbne in skotijo redko manj od 8—10 mladih. Kar zadeva rejo kunccev sploh ni veliko omenjati pri njegovi veliki skromnosti. Treba mu je le preskrbeti skrit kot, kjer je varen pred mrazom in prepihom, suho ležišče, čist zrak in krmo v določenih obrokih.

Za pleme dozori kunec vže v 4. mesecu, doraste še-le v 8. mesecu in teža se mu veča do 3. leta. Za pleme naj se ne rabi pred 8. mesecem in ne čez 3 leta.

Zajkla nosi 30—31 dni in se po skotenju lahko takoj pusti k plemenu, tako da bi mogli dobiti vsaki mesec mladiče. Vender to žival preveč slabi, zato se naj pusti zajkla k plemenu, ko so mladiči stari 6 tednov.

Vsaka samica in vsak samec ima svoj poseben stan in ako hočemo dobiti brejo zajklo, moramo samici dejati v hlev samca, ne narobe. Od oktobra do decembra prenehamo z rejo, da si živali odpočijejo.

Ko so mladiči stari 6 tednov se ločijo od matere in predenejo v prostoren hlev; v starosti 4. mesecev je ločiti samce od samic ali pa je treba samce kopiti.

V starosti 4—6 mesecev so mladiči sposobni za pitanje in za kuhinjo.

Ako ima več sosedov velike lotrinške kunce, potem se priporoča, da jih več skupaj drži po

enega samca za pleme, ki ga vsako leto zamenjajo na skupne stroške z novim, da se kri osveži.

Velike vrednosti je snaga, suh nastil, pa pozor pred mokro, za-duhlo in plesnjivo krmo.

Živali je čuvati pred psi, mačkami, miši in podganami.

Splošno.

Deželna vlada za Kranjsko

izdala je sledeča razgleda o veterinarno-policijskih odredbah glede uvažanja prašičev z Ogerske in Hrvaško-Slavonske na Kranjsko.

1. Ker se je zanesla svinjska kuga v tostransko ozemlje, je c. kr. ministerstvo za notranje stvari z razglasom z dne 28. junija 1901, št. 24.646, prepovedalo uvažanje prašičev iz kraljevega svobodnega mesta Debrecin in županijskih sodišč Hajdú-Böszörmény, Hajdú-Nánás, Hajdú-Szoboszló na Ogerskem in iz okrajev Grubišnopolje v komitatu Belovar-Križevci, in Daruvar v komitatu Požega na Hrvaško-Slavonskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Dalje je zaradi svinjske rudečice na podstavi odredbe, ki jo je ukrenilo c. kr. okrajno glavarstvo Ogrski Brod in Novi trg, prepovedano uvažati prašiče iz obmejnih županijskih sodišč Liptó-Ujvár v komitatu Liptó in Vág-Ujhely v komitatu Nyitra v tostransko ozemlje.

Razveljavljena pa je prepoved, vsled katere se zaradi svinjske kuge niso smeli uvažati prašiči iz svobodnega mesta Varaždin, in ravno tako prepoved, vsled ktere se zaradi svinjske rudečice niso smeli uvažati prašiči iz obmejnega županijskega selišča Stari Lublów (velika županija Spiška).

Sedaj vsled obstoječega dogovora v smislu člena I., odstavek 2., ministerijalne odredbe z dne 22. septembra 1899 (drž. zak. št. 179) do 40. dneva potem, ko je kuga ponehala, veljavne prepovedi uvažanja prašičev iz občine

Novi Lublón (velika županija Spiška), ki je bila okužena s svinjsko rudečico, in nje sosednjih občin, se ne dotika razveljavljanje prepovedi, ki je obstajala proti imenovanemu okraju.

To se dodatno k razglasoma imenovanega c. kr. ministerstva z dne 13., 16. in 25. junila t. l., št. 21.940, 22.583 in 23.381, oziroma k tukajšnjima razglasoma z dne 17. in 27. junija t. l., št. 9906, 9950 in 10.513 daje na občno znanje.

Predstoječe odredbe stopijo takoj v veljavnost.

2. Ker se je zanesla svinjska kuga v tostransko ozemlje, je c. kr. ministerstvo za notranje stvari z razglasom z dne 13. junija 1901, št. 22.583, prepovedalo uvažanje prašičev iz županijskih sodišč Bia, Ráczeheve, Barč, Letenye in Perlak na Ogerskem in iz okrajev Virovitica (velika županija Virovitica) in Ruma z všteto istoimensko mestno občino (velika županija Sremska) na Hrvaško-Slavonskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

To se dodatno k razglasu imenovanega c. kr. ministerstva z dne 13. junija t. l., št. 21.940, oziroma k tukajšnjemu razglasu z dne 17. junija t. l., št. 9908, daje na občno znanje.

Predstoječe odredbe stopijo takoj v veljavnost.

Vojaška dobava.

V ponedeljek 22. julija t. l. vrši se pri c. in kr. vojaškem dobavnem magazinu v Ljubljani javna oddaja dobave mrve, in slame za steljo in za postelje potem premoga in trdega lesa za Ljubljano ter za Toplice. Natančnejši pogoji vpogledati se morejo pri vsakem vojaškem dobavnem magazinu, od koder se tudi dopošiljajo proti upošiljatvi 48 helerjev.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 68: F. Š. v Kr. Ker imamo že itak slabo seno, nas je zadelo še nesreča, da je še vse z blatom onesnaženo, tako da skoro za krmiti ni. Ali bi se dalo na kak način blato odstraniti in bi se dobilo čisteje seno?

Odgovor 68: Iz sena se da nekoliko blata odstraniti, ako se pusti enkrat skozi mlatilnico iti in se potem dobro pretrese. — Neki založnik je dal pred par leti za vojaške konje zelo onesnaženo seno, tako da je vojaška oblast zavrnila in si drugej na stroške založnika kupila. Radi predragega prevažanja bilo je z blatom onesnaženo seno na dražbi prodano. Bil je ravno čas mlačve, tu poskusi posestnik seno z mlatilnico očistiti, kar se mu je jako povoljno posrečilo.

Vprašanje 69: I. S. v Sr. v. Ali je bolje krmiti moko ali otrobe mladim prašičkom?

Odgovor 69: Najbolje je dajati mladim prašičkom strto žito, kakor oves ali ječmen, da se prebavila okrepe. Ker je moka drobnejša kot otrobje, zato imajo zadnji prednost pred prvo, po moki prebavila zelo otrpnejo.

Vprašanje 70: L. Š. na G. Katero seno naj se vzame za konje, odrasčeno in mlado goved?

Odgovor 70: Seno je tem bolje, čim preje se je kosilo. Najbolše je isto seno, ki se kosi v cvetji, ker ta čas so bilke še lahko prebavljive in bogate na redilnih močeh. Za ovce ali mlado goved naj se odbere fino in kratko seno, za odrasčeno goved se lahko vzame dolgo in debelo, a za konje srednje vrednosti.

Vprašanje 71: F. K. v Š. K.

Odgovor 71: Odgovor je v današnji številki našega lista pod zaglavjem: Kako pridelamo mnogo ajde?

Vprašanje 72: Jos. Č. v Čr. vrhu.

Odgovor 72: Berite dotični članek v današnji številki našega lista.

Vprašanje 73: A. J. Imam novo napravljen in že pocepljen vinograd; hočem ga z umetnimi gnojili pognojiti. Kakšna gnojila naj vzamem in je bolje če gnojim jeseni ali spomladi? Je bolje da se gnoji vsaki trli posebej, ali pa, da se po celem vinogradu potrosi? Koliko se rabi za en oral?

Odgovor 73: Radi odgovarjamo na enaka vprašanja, ker vidimo, da so pričeli tudi vinogradniki pridno rabiti umetna gnojila, ki naj bi jim nadomeščala hlevski gnoj. Vendar smo ravno to vprašanje že tolikokrat v „Narodnem Gospodarju“ premleli, da se nam ne

zdi več potrebno za to prostor porabljeti. Poglejte torej v 5. in 6. številki letošnjega „Narodnega Gospodarja“ in Vaše vprašanje je rešeno. Sicer pa dobite vse to v knjigi „Novo vinogradništvo“, katero je založil deželni odbor kranjski in stane 80 h s poštnino vred.

Vprašanje 74: F. K. v P. pri St. V. Na listih in mladikah sadnih dreves je vse polno nekih zelenih živalic. Listi se zavijajo in drevo zastane v rači. S kakšnim sredstvom bi jih odpravil?

Odgovor 74: Dotične živalice so listnate uši, katere pomorite s pomakanjem vejic v tobakovo vodo, to je, v vodo, v kateri ste skuhalo 1¹/₂—2⁰/₀ tobaka. Dobro je, če se doda tudi nekoliko mrčesnega prahu. Pri breskvah jih odpravite z zgodnjim in parkratnim žveplanjem in s škropljenjem z modro galico. Z namazanjem debelejših vej z mešanico, sestoečo iz ilovice in gašenega apna, se tudi zabrani nastop teh škodljivcev.

Vprašanje 75: F. K. v P. pri St. V. Proti koncu meseca maja so se prikazale na vejah mladih dreves rujave lise, ki povzročajo sušenje vej. Kaj je vzrok tej bolezni?

Odgovor 75: Ker so veje tako napadene in ne listi, tiči vzrok najbrže v slabi zemlji, oziroma v slabem oskrbovanju (premalo hrane, premalo svetlobe, trda ali pa premočvirna tla, pokvarjene korenine itd.) Poskusite škropiti bolne dele z mešanico, obstoječo iz 2⁰/₀ modre galice in 2⁰/₀ gašenega apna. Če nič ne pomaga in se bolezen ponavlja, je najbolje, da dotično drevo izkopljete, napravite novo primerno veliko jamo, jo napolnite z drugo, zdravo in dobro zemljo, ter da vsadite novo, zdravo drevo.

Vprašanje 76: Neka velika miš mi dela občutno škodo pri sadnem drevju s tem, da korenine obje, vsled česar drevo usahne. Kako bi jo pokončal, oziroma pregnal z vrta? (F. K. v P. p. Š. V.)

Odgovor 76: To je navadna poljska miš ali tudi kritica. Ukonča se jih, ako se položi strupene reči v luknjo ali tudi v ribji masti namočene cunje, kar pa treba večkrat ponavljati. Nekaj se jih tudi s pastmi ugonobi.

S e j m i.

Na Kranjskem:

- 11. julija v Senožečah.
- 12. „ v Trebnjem, v Planini, v Kropi, v gorenji Planini in v Zgor, Tuhinji.

13. julija v nemški Loki na Kočevskem, v Jagnenci, v Starem Logu na Kočevskem.
 15. " v Vinici.
 16. " v Metliki.
 17. " v Zdenski vasi.
 20. " v Koprivniku.
 22. " v Hinah.
 23. " v Banji Loki.
 24. " v Loki, v Semiču.
 25. " v Kočevji, na Vrkniki, v Narinu (Postonjski okr.) v Veliki Loki p. Temenica.
 26. " v Leskovcu pri podružnici sv. Ane, v Višnji Gori, v Domžalah, v Radoljici (za blago), na Bitnjah v Bohinju, v Cerknici.
 27. " v Toplicah in v Vrhu (Idrijskem kantonu).
 29. " v Kostanjevici, Lukovcu, Šmartnu pri Litiji in v Telčah.

1. avgusta v Kranji (konjski), v Vinici in v Osilnici.
 2. " v Dolu.
 3. " v Št. Volbenku.
 5. " v Ribnici, v Dolih pri Litiji, na Gori pri Ribnici, v v Krašnji na Vidmu in v Vrhovem (Kočevje).
 9. " v Št. Petru na Notranskem.
 10. " v Dvoru, v Rovtah (Vrhniški kanton), v Dobu, v Železnikih, Kamnigoricah, na Igu, na Travi, v Radečah in pri sv. Lorencu na Temenici.

Na Štajerskem:

12. julija v Rogatcu, Soštanju, pri sv. Marjeti (v Goricah na Planini).
 15. " v Zdolah v soseski Pleterje.
 16. " v Dobji.
 17. " v Muti in pri sv. Filipu v Veračah.
 20. " v Arnužu in v Vitani.
 22. " pri sv. Barbari, pri sv. Magdalenih (v Marburgu) pri sv. Mohorji (Podčetrtkom), v Vildonu in pri sv. Urbanu pri Plivnici pri Celji.
 25. " v Bistrici, Kozjem, Lipnici in Selih, pri sv. Urbanu pri Ptujem in v Žavcu.
 26. " v Frauheimu, pri sv. Križu (pri Ljutomeru), na Tinskem na Teharjih.
 29. " v Ormožu.
 30. " v Kostivnici.
 31. " v Konjicah in v Dobu pri Hrastniku.
 2. avgusta pri sv. Lenartu (v Slovenskih Goricah).
 5. " v Terbovljah, v Ptuj, v Loki in v Lembergu.
 10. " v Lučah (Leutschach), Brežicah, Podčetrtkom, Radgoni, Slov. Gradcu, pri sv. Barbari, pri sv. Mariji v Jarenini, pri sv. Lovrencu (Ptuj. polji) in pri sv. Lovrencu (v Pušcavi).

Na Koroškem:

14. julija v Gradišah.
 25. " v Strasberzi.
 26. " v Kutarčah in v Saksenberzi.
 5. avgusta v Črni pri Pliberku.

Na Primorskem:

11. julija v Šuti ali sv. Tilih-u in v Osobu.
 11., 12., 13. julija v Ogleji.
 15. julija v Drenciji (Vid. d.).
 21. " v Palmi.
 24. " v Čubaru.
 1. avgusta v Duvovljah.
 3. " v Pazinu
 5. do 29. avgusta v Vidmu (v Furlaniji).

Zadružna tiskarna pozivlje uljudno p. n. gospode in društva, katerim so se vposlale pristopnice, da kar najhitreje dopošljejo odgovor, kajti sicer bi se njihove želje več upoštevati ne mogle.

»Gospodarska Zveza« ima v zalogi pravo japonsko ajdo, ter prosi pravočasnih naročil.

Motor na bencin, stanovitven za 8 konjskih sil, s dinamom strojem vred, skoro čisto nov, je za nizko ceno na prodaj. Natančneje se izve v zalogi kmetijskih strojev inženirja Matheo Quinz, Dunaj 3/2. Obere Weissgärberstrasse 14.

Prvega hlapca treznega in poštenega, sameca ali oženjenega sprejme L. Habat v Zagorju.

Kmetijsko društvo v Vipavi ima na prodaj **cepljene trte**

na ameriški podlagi Portalis požlahtnjene kraljevine, ital. rizling, španjol, pinelo in rulanec po 14 vinarjev komad,

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce pravlične in dr.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisano **Juraj Gamulin**, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

18 lepih jorkširskih prascev ima na prodaj Matija Vidmar, posestnik v Št. Jurju pri Kranji.

4 gepeljne, 4 mlatilnice in 4 slamoreznice že rabljene in še v dobrem stanu bodo se prodajale potom licitante **8. julija 1901** pri **Janez Kavčič-u**, kovaču v Kosezih nad Ljubljano. Stroji se tudi vsakemu po volji prenaredijo.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Kmetijska zadruga v Št. Ilju pri Velenju

prideljuje že čez pol leta prav fino surovo maslo. Ker še stalnih odjemalcev nima, priporočamo isto prav toplo, da se odjemalci zglase. — Podpirajmo slovenska podjetja, posebno ubozeza kmeta.

Priporočajo se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Cigaretni papirčki v korist družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je dovolilo gospodu Josipu Štoka v Trstu, da založi in razprodaja narodne cigaretnih papirčke družbi v korist. Papir bo najprve vrste in boljši od vseh drugih ter pride v promet v kratkem.

Cena papirju bo ista in celó nižja kakor drugim tujim mnogo slabšim izdelkom.

Upati je, da bo vsak Slovenec vedno in povsod zahteval le take papirčke in s tem pomagati družbi sv. Cirila in Metoda.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštna pristojbine in nekoliko črtic o pošti.

(Zapisal Abc.)

(Nadaljevanje.)

Z imovino imetnika računa se razpolaga s tem, da se napiše ček. Ček je mogoče izdati za znesek, ki ne presega razpoložene imovine in k večjemu za 20.000 kron. Tudi nakup in prodajo državnih papirjev lahko imetnik računa z imovino, katera mu je na razpolago, zahteva.

3. Klirniški promet obstoji:

V vzajemni izmeni dolgov in terjatev prosto z odpisom in pripisom s čekom nakazanih zneskov. Na primer:

Ljudska posojilnica v Ljubljani nakaže s čekom posojilnici v Trstu gotov znesek. Obe posojilnici ste imejteljici čekovnega računa in obe pri klirniškem prometu. Tedaj se nakazani znesek čekovnemu računu tržaške posojilnice pripiše in obe posojilnici obvestite z računskim izpiskom. Vzajemni prenos se vrši v poštno-hranilničnem uradu brez potrate časa in skoro brez stroškov, ker poštno hranilni urad ne računi v tem prometu nobene provizije, ampak edino le 4 vinarje za manipulacijo.

Vloge v čekovnem prometu vstevši osnovne vloge se obrestujejo z 2 %.

Pristojbine za porabo čekovnega prometa so:

1. Manipulacijska pristojbina 4 vinarje od vsakega uradnega opravila.

2. provizija od vsakega vpisa na dolg, in sicer do zneska 6000 K po $\frac{1}{4}$ pro mille, od zneska, ki presega to svoto, pa po $\frac{1}{8}$ pro mille.

Dopisovanje poštno-hranilničnega urada z deležniki v hranilnem čekovnem ali klirniškem prometu je poštine prosto.

Služabniki poštno-hranilničnega urada in poštnih uradov imajo dolžnost, da čuvajo službeno tajnost. Vsakemu uradniku je strogo prepovedano — bodisi komur koli — o imenih vplačnikov in imovini kaj povedati.

Te črtice o poštni hranilnici posnel sem po uradnem pouku. Kdor se želi natančneje o hranilnici poučiti, naj prosi pri bližnem poštnem uradu za „Pouk o hranilnem in čekovnem prometu“, kjer je natančno vsaka stvar pojasnjena, postreglo se mu bode z veseljem.

Tukaj omenjam še, da pri vsaki pošti v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru lahko davek plačujemo. Zato imamo posebno vrsto prejemnic-položnic, ki tvorijo vplačilnice za plačila c. kr. davčnim uradom.

To so z dopisnico spojene prejemnice-položnice, s katerimi se lahko opravljajo vsa plačila vsem c. kr. davčnim uradom, c. kr. finančnim in sodnim hranilnim blagajnam.

Dobivajo se pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu in pri vseh poštnih uradih in prodajalnicah znamk kos po 7 vinarjev.

Te se izpolnijo in vplačujejo enako kakor navadne prejemnice-položnice. Žalibog je stvar med

ljudstvom še premalo znana in se skoro nič ne uporablja. Koliko dolgih potov in koliko časa bi si kmet s tem prihranil.

Obrt.

Črevljarji proti konkurenci zalog črevljev.

Dunajski črevljarji poslali so do ministerskega predsednika deputacijo, ki ga je prosila pomoči proti konkurenci ameriških zalog črevljev, katere ustanavlja konsorcij po Dunaju in provinci. Deputacija je opozarjala ministerskega predsednika na propadanje črevljarske obrti. Izmed 6000 črevljarjev na Dunaju jih je komaj 1000 samostalnih in še ti se držijo le, ker naklanjata zadrugi dobave dunajsko mesto in dežela nižjeavstrijska. Opozorili so ministerskega predsednika, ki je obljubil varovati interese črevljarske obrti, na dejstvo, da je svojedobno trgovinski minister grof Wurmbbrand prepovedal temeljem obstoječih obrtnih zakonov znani medlinški tovarni ustanovitev zaloge v 9. dunajskem okraju.

Zdravniki in bolniške blagajne mojstrov.

Zdravniške zbornice zahtevajo, da naj bodejo sicer bolniške blagajne mojstrov obvezane, dajati članom bolniško podporo v denarju, da bi pa ne smele dajati tudi brezplačne zdravniške pomoči, marveč bi bilo prepuščeno članom, da si take sami poiščejo. Deputacija zdravnikov je bila v tej zadevi uže na merodajnih mestih.

ZADRUGA

Obvezne kmečke zadruge na obzorji.

O čemer s tolikim upanjem vže tako dolgo sanjarimo, se ima spolniti v kratkem — še letošnjo

jesen. Nedavno je bilo namreč brati po časopisih:

„Kmetijski odsek poslanske zbornice je podal poročilo o vladnem predlogu o ustanovitvi obveznih kmečkih zadrug. Odsekovi predlogi

se ne ločijo bistveno od prvotnega vladnega predloga; spremembe merijo deloma na razširjenje pristojnosti (kompetence) deželnih zborov, deloma imajo zboljšati slog predloge.“

Kratko poročilo je sicer to, a

če se svojemu namenu primerno izvrši je za nas neizmerne, nedogledne važnosti in dalekosežnosti.

Iz navedenih besedij je razvidno, da kmečki državni poslanci v celoti soglašajo z vladno predlogo o uvedbi obveznih kmetijskih zadrug in da se te zadruge vže letos na jesen, gotovo pa prihodnje leto, postavno uvedo.

Tu stojimo sedaj pred dogodkom, ki gotovo kolikor toliko predrami naše vasi in izzove na raznih shodih stvarne in žive debate.

Oddajale se bodo resolucije za — morda tudi proti.

Toda namen teh vrstic ni premissljevati, kaj in kako se bo zgodilo, tudi nečem izgubljeni besed, ali naj se uvedo take zadruge ali ne — „Narodni Gospodar“ in vsi dobro misleči se niso nikdar utrudili pehati se za dobro stvar, samo nekaj malega bi pa le rad omenil o tem, kaj se je pri nas v podobnih slučajih vže zgodilo — in ne zgodilo.

Vže za časa kmetijskih ministrov grofa Falkenhayna in ministra grofa Ledeboura so prišli pred državni zbor podobni predlogi za ustanovitev obveznih kmečkih zadrug. Tedaj pa se je kmetsko ljudstvo na raznih shodih uprlo tem predlogom s takim povdarkom in toliko odločno, da na njih uzakonenje niti misliti ni bilo; pri tem se je pa vedno povdarjalo, da naj se ustanavljajo neobvezne, prostovoljne zadruge.

Toda to se ni zgodilo! Naš kmet se prostovoljno nerad druži, če tudi spozna pravilnost in dobroto takega združevanja. Vzroki te prikazni so najrazličnejši, mnogokrat tudi pomanjkanje prave inteligence, še večkrat trmoglavost, nekako nerazumljivo sramovanje ali gospodarska odvisnost od močnejšega soobčana, ki mu s srpim pogledom in s prstom kažočim na dolžne številke zabranjuje vhod v neljubo zadrugo.

Zato je pa tarnanje od leta do leta proderljiveje. Vsakdo kliče: „Z združenimi močmi!“ le škoda, da je od besede do dejanja tako neznano daleč. Gospodarska društva imajo premalo članov, večina kmetijstva se sploh ne vdeležuje nobenega gospodarskega združevanja in ako se prične, kako skupno denarno podjetje, se tako rada prikrade mej to nesrečno ljudstvo zelena zavist, ali pa drug družega ne vidi.

V mnogih krajih so napravili z obilnimi stroški žitno skladišče, — kmet vozi mimo žitnega skladišča žito na trg.

Ko tako delamo, je pač škoda izgubljeni besede in govoriti o prostovoljnem združevanju kmetijstva in vsakdo, ki odkritosrčno želi videti kmečki stan še kedaj močan, cvetoč, mora se oglasiti za obvezne ali nujne kmečke zadruge.

Morda se naš kmet potem, ko bi postavno nakazan plačevati pri svoji okrajni zadrugi, kaj zgane, da postane potem zavednejši svojih interesov in dobi več smisla za celokupnost kmečkega stanu. Vlada odkazuje v svoji predlogi kmetijskim zadrugam lep in širen delokrog, in jim obljubuje svojo pomoč.

In sedaj ljudstvo imaš ti besedo, — v tvoji roki je dobro in slabo, ogenj in voda, življenje in smrt. Za kar se odločiš, to ti ostane. Kaj si izvoliš?

In ako se izrečeš proti in s svojim odporom spraviš zopet te predloge morda s površja obravnav države zbornice: bodeš-li imelo toliko moči, da si pomoreš samo? Teško da!?

(Hosp. L.)

Naprej zastava zadruge!

V zadnjih letih smo na gospodarskem in na narodno-gospodarskem polju znatno napredovali. Društveno, pred vsem gospodarsko-zadružno gibanje poganja pri nas korenine globlje in globlje in ako nas vse ne vara, prinese ob času obilo krasnega sadu.

Toda ob teh vseh ne smemo zatisniti očesa pred nadaljnim delom, ne smemo se odpočiti in deti roke v žep, to bi se reklo iti rakovo pot v našo škodo. Ampak naša podjetnost naj se kaže v stvarnem, zrelo premissljenem delu; kajti le na ta način se iznebi naš gospodarski ustroj dosedanjih boleznij.

V našem času se je ekstenzivno gospodarjenje popolnoma umaknilo intenzivnemu. In kakor je kmet prisiljen siliti naravo, da mu daje sadežev v obilnejši meri, ravno tako ga sili potreba seznanjati se z moderno tehniko, jo izrabljati in na sadežnem trgu igrati ulogo trgovca; le tako dobi nagrado za svoj trud.

Ako bi se današnji kmetovalec vrnil k gospodarjenju svojega očeta, ne gospodaril bi dolgo, kmalu bi se srečala z eksekutorjem in ako današnji kmetovalec, in naj bo tudi najboljši, zastane v napredovanju, že v 10 letih bi imel veliko, veliko dohiteti.

Pred leti ni imel kmet druge skrbi, kakor to, da kolikor moč dosti pridelal; pridelke je peljal na trg in ko jih je prodal, se ni zmenil več za celi svet. Danes se je stvar zasukala; ako hoče kmet shajati, ne sme biti samo pridelovalec, on mora biti tudi obrtnik, ki ume surove pridelke obrtno predelati in šele „z obrtnim pridelkom“ bi se smel in moral prikazati na trgu. Nekdanje mehanično gospodarstvo je odstopilo sedež racijonelnemu.

Da je kdo „napreden kmetovalec“ ne zadostuje še samo gnojenje z umetnimi gnojili, tudi ne raba najmodernejših gospodarskih strojev in orodja, ne dobro in globoko oranje, tudi ne praktično uravnane gospodarske stavbe, najvzornejša reja živine, ne polje prosto plevela, tudi ne visoka šola za kmetijstvo. Da je kdo v resnici napreden, ne sme žita prodajati velikim trgovcem, ako obstoji v njegovi okolici žitno skladišče, ampak mora ozir vseh kmetijskih pridelkov delovati na to, da se

kje v okolici napravi lasten kmetijski obrtni zavod — z eno besedo biti mora slovenski narodni gospodar.

To je pravi napredek in nehlinjeno rodoljubje, ki vse drugače deluje, nego fraze o rodoljubju, in svobodoljubju! Dandanes ne pomeni pravega domoljuba samo belo-modro-rudeči trak, ampak ravno tako ga lahko pomenja prosti jopič ratarjev, če le pod njim bije pošteno slovensko srce, ki mu je mari gospogarska emancipacija (osvobojenje) kmečkega stanu in celega naroda.

Ako bi se vse naše kmetijstvo po župnijah združilo in si po potrebi ustanovilo zavode za podelovanje surovin, katere ta ali oni kraj prideluje, bi morali imeti dandanes mi tako obrt, kakor jo imajo nasprotniki naših teženj.

Žalibog da puščamo na lastni zemlji bogateti razne življe, ki se stavijo v vrsto naših gospodarskih neprijateljev in ki podpirajo vse, kar le meri na gospogarsko kvar ljudstva.

Danes ni več umesten izgovor da nimamo ljudij zadostno kvalifikovanih (sposobnih) za vodstvo obrtnih zavodov, tudi kapitala je v naših posojilnicah dovolj. Zato si napravimo slovensko industrijo, to bodi naše geslo. Skušajmo dohiteti, kar smo zamudili v 50 letih.

Ozrimo se le na veliko obrt po naši domovini in videli bomo, da do male izjeme ni nič našega.

Poglejmo na montanske družbe, železarske tvornice, papirnice, tekstilno obrt, rudokope, livarne, tovarne za slamnike, za vso to obrtnijo se doslej nismo zmenili! Ako pa pomislimo, da poljedeljska obrt — na pr. sladkorne tovarne, tovarne za slad, za špirit, pivovarne, mlekarne — sploh zavodi, ki so v kmečkih rokah, povsodi dobro uspevajo, tedaj je brez dvojbe, da bi tudi slovenski

kmet imel od obrtnih poljedeljskih zavodov le neizmeren dobiček.

In zato skušajmo povsodi, kjer so okoliščine ugodne za ta ali oni zavod, tako podjetje ustanoviti ali ga kupoma pridobiti; s tem veliko koristimo narodu.

Ako hočemo, da si naš narodič zagotovi bodočnost, je potreba:

1.) Da postane kmetijstvo, kot jedro naroda organizovano in močno;

2.) Da se oprosti v svoji notrini tujih kapitalistov.

3.) Da dobi obrt — zlasti poljedeljsko — večinoma v svoje roke.

Z močno, trdno organizacijo dobimo obrt v svoje roke. Pomnimo da bodočnost naroda ne obstoji samo v domoljubju ampak tudi v premožnosti in premožnost pride, ako bode naš narod v vseh oddelkih modernega časa in moderne industrije dovoljno zastopan.

— c —

Rak — rana današnjega narodnega gospodarstva.

(Poleg naukov dra. Vilj. Neurath-a, prof. na c. kr. visoki šoli za kmetijstvo priobčil Posavljan).
(Nadaljevanje.)

Toda skušnja govori drugače. Čim bolj svet bogati, tem bolj se cenijo one varne obligacije (obveznice) ali rentni papirji, pri kojih se dolžnik — država — odreče pravici, glavnico samo vrniti. Upniki torej tu ne žele, da bi jim dolžnik kmalu, ali sploh kedaj vrnil dolg. Vsaj imajo upanje, da bodo mogli obligacije ali rentne papirje prodati za višjo ceno, ako bi kedaj potrebovali glavnico samo. Tudi lahko opazamo, da za časa gospodarskega razcvita kurzi ali cene takih varnih obligacij padajo, ker bi veliko posestnikov te papirje rado prodalo, da si pridobi akcij, ki obetajo mnogo višje obrestovanje.

Tu bi torej ne bilo nikake težave. Da, to-le je popolnoma gotovo. Ako bi vsa podjetja dala kapitalistom podobno varnost in garancijo, kakor dobro urejena država ali jim mogla zagotoviti

podobne vspehe, kakor dobre, varne delniške družbe za časa gospodarskega razvoja, potem bi bili tudi kapitalisti pripravljeni, da celo gnjetli bi se s svojimi kapitalijami, proizvajalnimi sredstvi in blagom, da jih kot sodeložniki in zadružniki nalože v tujem podjetju.

Ravnokar smo pa videli, da bi ravno sprememba kreditiranja v delništvo in nadomestitev fiksno določenih obremenitev s kvotalnimi in percentuvalnimi rešila proizvajanje težkih okov, ki jo dosedaj tlačijo k tlom.

Odslej naprej bi se svetovno proizvajanje širilo brez konca in kraja vzporedno z razvojem produktivnih močij in blagostanje bi bolj in bolj rastlo, kakor bi napredovala znanost in tehnika, delavska sposobnost in promet. Vedno — vsaj v mirnem času — bi trajalo stanje gospodarskega razvoja in kapital bi v obče dajal prednost nalaganju na sodeležništvo.

Vender pa bi ta razvoj veljal vedno le za celokupno narodno in svetovno gospodarstvo. Ne bilo bi izključeno, da ne bi mogli posamezni podjetniki in gospodarstva bodisi vsled nesposobnosti, vnemarnosti ali tudi nezadolžene nesreče pasti v velike nezgode. Kljub splošnemu gospodarskemu napredku bi težke zgube pretile zopet onim, ki bi imeli pri takih podjetjih naložen svoj denar. Da, celo nepoštenost onih ljudij, katerim smo zaupali svoje prihranke bi nas lahko pahnila v nesrečo. Te nevarnosti bi utegnile biti razširjenju toli blažilnega sodeležništva huda zapreka.

Kakor iz mnogo družih vzrokov, kojih enega bomo pozneje še posebej naglašali moramo tudi za odstranitev te ovire poskrbeti, in sicer z zadružniško organizacijo proizvajanja in vsega pravičnega življenja, v kateri bi bila posamezna gospodarstva, posebno manjša — v ko-

rist celokupnosti — rešena svoje osamelosti in negotovega položaja, vsi posamniki z nekako vezjo mejsebojnega zavarovanja (asekurance) mejseboj združeni in vsa podjetja prosvitljena z lučjo jasnosti — kar bi pač zahtevalo solidno ravnanje pri podjetnikih.

Tako smo našli pogoje, pod kojimi bi se dala ona preosnova opravnega kreditovanja in obremenjevanja v znatni meri izpeljati, preosnova, ki bi naše gospodarsko življenje oprostila najhujših bolezij.

(Dalje prih.)

Posojilnice pozor!

Do 15. t. m. plačati je $1\frac{1}{2}\%$ rentni davek od v I. polletju izplačanih obresti hranilnih vlog.

Izpolniti je v to svrhu zadevno tiskovino (izkaz C.) koja se dobi pri davčnih administracijah.

Na podlagi tega izkaza, kojega je treba v dveh izvodih napraviti, se plača pri c. kr. davkarji zadevna svota. Jeden izkaz ostane pri davkarji, na drugem izkazu pa potrdi c. kr. davčni urad dvakrat vplačilo, in dobi posojilnica izkaz nazaj.

Od tega izkaza je potem odrezati kupon in hraniti doma kot računsko prilogo, izkaz sam pa je predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Obvestilo.

Vsled sklepa „Zvezine“ skupščine z dne 28. maja t. l. napravi „Gospodarska Zveza“ v Ljubljani praktični kurz o knjigovodstvu kmetijskih zadržig ter ponavljalni kurz hranilnic in posojilnic.

Ta kurza vršila se bodeta v času od 4. do 10. avgusta v Ljubljani.

Ker je število udeležencev omejeno, prosimo, da bi se blagovolili gospodje, koji se jih želijo

udeležiti, najkasneje do 25. julija pri „Gospodarski Zvezi“ pismeno ali ustmeno zglasiti, da se zamore potem vse potrebno pripraviti.

Za stanovanje udeležencev, koji bodo na to reflektirali, bode „Gospodarska Zveza“ skrbela, druge stroške pa bi moral nositi vsak sam.

Omeniti je, da se bode letos vršil še jeden tak kurz v prvi polovici meseca decembra.

Denarni promet hranilnic in posojilnic

V mesecu maju 1901:

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru: Prejemki 11488 K 91 h, izdatki 9566 K 11 h, denarni promet 21055 K 02 h, prejete hranilne vloge 3292 K, izplačane hranilne vloge 5324 K 19 h, dana posojila 4160 K, vrnena posojila 450 K.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah: Prejemki 1950 K 93 h, izdatki 553 K 60 h, denarni promet 2504 K 53 h, prejete hranilne vloge 600 K, izplačane hranilne vloge 300 K, dana posojila 200 K, vrnena posojila 1280 K.

Hranilnica in posojilnica na Igu: Prejemki 6897 K 41 h, izdatki 6066 K 16 h, denarni promet 12963 K 57 h, prejete hranilne vloge 1628 K, izplačane hranilne vloge 2240 K, dana posojila 3810 K, vrnena posojila 420 K.

Hranilnica in posojilnica v Leskovic: Prejemki 1744 K 13 h, izdatki 662 K 30 h, denarni promet 2406 K 43 h, prejete hranilne vloge 1510 K, izplačane hranilne vloge 38 K, dana posojila 610 K, vrnena posojila 108 K.

Hranilnica in posojilnica v Metliki: Prejemki 10696 K 08 h, izdatki 9963 K 03 h, denarni promet 20659 K 11 h, prejete hranilne vloge 6791 K — h, izplačane hranilne vloge 3798 K 05 h, dana posojila 2856 K, vrnena posojila 2380 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki: Prejemki 13135 K 32 h, izdatki 12956 K 13 h, denarni promet 26091 K 45 h, prejete hranilne vloge 5832 K, izplačane hranilne vloge 9051 K 22 h, dana posojila 1840 K, vrnena posojila 1280 K.

V mesecu juniju 1901:

Hranilnica in posojilnica na Rovih: Prejemki 6630 K 09 h, izdatki 5846 K 19 h, denarni promet 12476 K 28 h, prejete hranilne vloge 224 K — h, izplačane hranilne vloge 1427 K 96 h, dana posojila 4400 K, vrnena posojila 230 K.

Hranilnica in posojilnica v Zagradcu: Prejemki 7536 K 32 h, izdatki 7455 K 84 h, denarni promet 14992 K 16 h, prejete hranilne vloge 6684 K, izplačane hranilne vloge 540 K, dana posojila 2910 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomaji: Prejemki 3118 K 90 h, izdatki 2864 K 49 h, denarni promet 5983 K 39 h, prejete hranilne vloge 2800 K, izplačane hranilne vloge 278 K 53 h, dana posojila 580 K, vrnena posojila 70 K.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniku: Prejemki 20823 K 57 h, izdatki 16073 K 07 h, denarni promet 36896 K 64 h, prejete hranilne vloge 10190 K, izplačane hranilne vloge 1908 K, dana posojila 4560 K, vrnena posojila 50 K.

Hranilnica in posojilnica v Trziču: Prejemki 7905 K 94 h, izdatki 6091 K — h, denarni promet 13996 K 94 h, prejete hranilne vloge 5157 K 02 h, izplačane hranilne vloge 1020 K, dana posojila 2720 K.

Hranilnica in posojilnica za farno občino Kamnje: Prejemki 2261 K 39 h, izdatki 2168 K 31 h, denarni promet 4429 K 70 h, prejete hranilne vloge 550 K, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 2140 K, vrnena posojila 500 K.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah: Prejemki 2538 K 77 h, izdatki 1534 K 07 h, denarni promet 4072 K 84 h, prejete hranilne vloge 761 K 66 h, izplačane hranilne vloge 100 K, dana posojila 1220 K, vrnena posojila 218 K.

Hranilnica in posojilnica v Stari Loki: Prejemki 18917 K 04 h, izdatki 12990 K 34 h, denarni promet 31907 K 38 h, prejete hranilne vloge 8856 K, izplačane hranilne vloge 3129 K 41 h, dana posojila 9840 K, vrnena posojila 400 K.

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi: Prejemki 17133 K 24 h, izdatki 13818 K 10 h, denarni promet 30951 K 34 h, prejete hranilne vloge 5969 K 54 h, izplačane hranilne vloge 1650 K 64 h, dana posojila 10100 K, vrnena posojila 4770 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Jakobu ob Savi: Prejemki 1853 K 19 h, izdatki 1255 K 52 h, denarni promet 3108 K 71 h, prejete hranilne vloge 977 K 50 h, izplačane hranilne vloge 246 K 85 h, dana posojila 500 K, vrnena posojila 300 K.

Hranilnica in posojilnica v Črničah na Primorskem: Prejemki 5675 K 93 h, izdatki 4900 K 94 h, denarni promet 10576 K 87 h, prejete hranilne vloge 3460 K, izplačane hranilne vloge 81 K 50 h, dana posojila 1750 K, vrnena posojila 900 K.

Hranilnica in posojilnica na Frankolovem: Prejemki 2016 K 36 h, izdatki 1849 K 51 h, denarni promet 3865 K 87 h, prejete hranilne vloge 129 K — h, izplačane hranilne vloge 30 K, dana posojila 1810 K, vrnena posojila 880 K.

Hranilnica in posojilnica v Tuninah: Prejemki 5350 K 20 h, izdatki 5260 K 82 h, denarni promet 10611 K 02 h, prejete hranilne vloge 4270 K, izplačane hranilne vloge 89 K 08 h, dana posojila 470 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem Vrhu: Prejemki 10361 K 78 h, izdatki 9582 K 98 h, denarni promet 19944 K 76 h, prejete hranilne vloge 2464 K, izplačane hranilne vloge 1913 K 79 h, dana posojila 3057 K — h, vrnena posojila 1300 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki: Prejemki 17552 K 84 h, izdatki 15756 K 25 h, denarni promet 33309 K 09 h, prejete hranilne vloge 13717 K 97 h, izplačane hranilne vloge 5883 K 47 h, dana posojila 1790 K.

Hranilnica in posojilnica v Kojsko-Šmarten v Brdih: Prejemki 3364 K 59 h, izdatki 1529 K 79 h, denarni promet 4894 K 38 h, prejete hranilne vloge 1688 K, izplačane hranilne vloge 795 K 75, dana posojila 660 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Šturiji: Prejemki 3671 K 35 h, izdatki 1342 K 86 h, denarni promet 5014 K 21 h, prejete hranilne vloge 1451 K, izplačane hranilne vloge 559 K 92 h, dana posojila 80 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 6136 K 90 h, izdatki 5923 K 14 h, denarni promet 12060 K 04 h, prejete hranilne vloge 2841 K 14 h, izplačane hranilne vloge 4603 K 24 h, dana posojila 1256 K, vrnena posojila 2194 K.

Hranilnica in posojilnica v Trebelnem: Prejemki 6018 K 65 h, izdatki 4327 K — h, denarni promet 10345 K 65 h, prejete hranilne vloge 1287 K, izplačane hranilne vloge 2 K, dana posojila 4124 K.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah:
Prejemki 4943 K 94 h, izdatki 2715 K — h,
denarni promet 7658 K 94 h, prejete hranilne
vloge 3008 K 50 h, izplačane hranilne vloge
1908 K 50 h, dana posojila 806 K 50 h, vrnena
posojila 900 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu:
Prejemki 4799 K 72 h, izdatki 2604 K — h,
denarni promet 7403 K 72 h, prejete hranilne
vloge 2802 K — h, izplačane hranilne vloge
444 K, dana posojila 2160 K, vrnena posojila
240 K.

**Hranilnica in posojilnica v Zgornji
Besnici:** Prejemki 2880 K 51 h, izdatki
2862 K, denarni promet 5742 K 71 h, prejete
hranilne vloge 80 K, izplačane hranilne
vloge 140 K 13 h, dana posojila 1220 K, vr-
nena posojila 1836 K 82 h.

Tržne cene 5. julija t. l.

**Na trgu v Kranju
za 50 kg**

za pšenico	K 7 75
„ rž	„ 6 50
„ ječmen	„ 7 —
„ oves	„ 7 —
„ ajdo	„ 6 —
„ proso	„ 7 —

**Na trgu v Gorici
za 100 kg**

za ječmen	K 23 —
„ oves	„ 17 60
„ turšico	„ 13 60
„ krompir	„ 4 —
„ seno	„ 3 —

**Na trgu v Ptujju
za 100 kg**

za pšenico	K —, K 15 —
„ rž	„ —, „ 12 —
„ ječmen	„ —, „ 10 —
„ oves	„ —, „ 17 —
„ turšico	„ —, „ 12 —
„ krompir	„ —, „ 3 —
„ seno	„ —, „ 3 60

**Na trgu v Celovcu
za 100 kg**

za pšenico	K 16 —
„ rž	„ 16 —
„ ječmen	„ 13 —
„ oves	„ 16 —
„ turšico	„ 13 —
„ seno	„ —

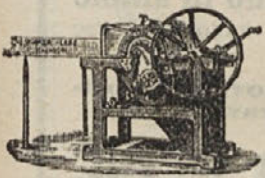

**Vsaka gospodinja
in mati**

se mora blagrovati, katera
rabi z ozirom na zdravje,
varčnost in dobri okus
Kathreiner-Kneippovo sla-
dno kavo (pristno samo v
znanih izvirnih zavitkih).

Stroje za mlačev

kakor: vsakovrstne mlatilnice, vratila (gepeljne), posamezne slamotresnike, prepeljive motorje na bencin in splohi vse orodje za poljedelstvo dobijo se najboljši pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železino na debelo in na drobno in zaloga poljedelskih strojev v Ljubljani, Dunajska cesta 61.

Ob enem priporočamo naše znano dobre kose za košnjo sena, ameriške stroje za kositi, stroje za klepati, čistilnike, trijerje, slamoreznice, vsakovrstne trombe itd.

Za vsaki kos se jamči.

Naša mlatilnica „Ljubljana“ je najboljši in najtrpežnejši ročni stroj, ker je vsled njene enostavne sestave jako lahka za goniti ter prekosi vse druge mlatilnice tudi na kroglice. O tem priča vsakdo, kdor jo je rabil (119) 4—3

Vsak stroj se dá tudi na poskušnjo.

Obširni, ilustrovani slovenski ceniki na zahtevanje brezplačno.

Najboljša uporaba mleka! Kar največ in najfinejšega surovega masla!

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa - Separator - ju.

500 prvih priznanj; v Parizu 1900 „Grand Prix“. 1/4 milijona takih strojev v rabi! Se lahko prenaša na planino. Vsi drugi stroji za mlekarnstvo. Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč. Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa - Separator,

(122) 13-2 Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.

Ceniki, podučne brožure brezplačno.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(95) 24—13

Pozor! Gospodarji!

„Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje boleznj, vzdrži konje močne in iskre.

„Gloria“ začimba krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri, zboljšuje in množi mleko.

„Gloria“ prašek za žretje in pitanje svinj, povzročuje, da svinje rade jedo, da se nabira meso in mast.

„Gloria“ mlekarški prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in odstranjuje napake mleka. — 1 veliki zavitek velja K 1-20, mali K 0-70, 5 kg v zavitku za poskus po pošti K 5— poslano z Dunaja.

Barteljevo klajno apno, neobhodno potrebni dodatek h krmi za mlado, molzno in brejo živino, v slučaju, da živina liže, da ima kostne boleznj itd. 5 kg za poskus K 2—, 100 kg K 22— z Dunaja.

Rusko patentovano mazilo za usnje po pol kg K 1-10, 1 kg K 2—, 5 kg K 8—.

Štedilni kolomaz, najfinjša kakovost, 5 kg K 1-40, 100 kg K 24—.

Navodilo brezplačno.

Miha Barthel & drug. Dunaj X.

(75) 24—19 Občuje se slovenski.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani pristrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehavim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Prodajam pasemske pse

Collie-je (škotske ovčarske pse), buldogle, Airektalle-Terrier-je, prtilikave pinče, prtilikave kužke, poslednji posebno priporočljivi kot damski psi, vse te po cenah od 30 do 300 mark. Ratlerji, volčji kužki, fokoterijerji od 20 do 150 mark po starosti, lepoti in uporabnosti. Po želji dobavljam vse vrste pasemskih psov, nadalje kokoši, kanarčke itd. Na vpogled imam zahvalna in priznalna pisma o dobavljenih živalih, odpošiljam v inozemstvo le proti prejšnji doložitvi dotičnega zneska. Vprašanjem prosim priložiti znamko za odgovor.

(120) 6—4 **H. BROCK, Evtra**
Okraj Lipsko (Leipzig) v Nemčiji.

Najizvrstnejši in priznано najboljši (86) 12—9

plugi iz jekla na 1, 2, 3 in 4 rezala,

brane za travnike in mah, razdeljene in diagonalne,

poljski valarji, obročasti in iz gladke plehovine,

stroji za sejanje „Agricola“,

stroji za košnjo in žetev, za mrvo, deteljo in žito,

grablje za seno in žetev, za obračanje mrve,

patentovani sušilni aparati za sadje, prikuho itd.

Preše za vino in sadje, kakor tudi za vsako porabo

Mlini za sadje in grozdje, stroji za obiranje grozdja.

Stroji za rezanico, na valčkih in z mazljivimi tečaji, jako lahko za goniti, pri čimur se priharni za 40% moči.

Mlini za debelo moko, reznice za repo.

stroji za mlatiti s patentovanimi valčnimi, okroglimi in mazljivimi tečaji na roko, na vitál in za na par.

víteli (kupje) za naprego 1 do 6 živinčel.

Najnovejši mlini za čiščenje žita, trijerji, za roškanje tursiće.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje in trtne uši

„Syphonia“, prenesljive štedilne peči,

parniki za krmo, preše za seno in slamo na roko, pritrđljive in za prepeljati, kakor tudi vse poljedelske stroje

izdelujejo garantovano po najnovejši in priznано najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Co.

c. kr. izklj. priv.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par

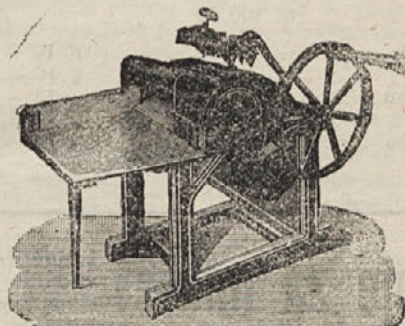
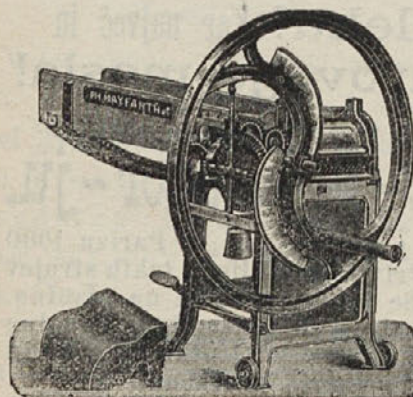
DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71. 750 delavcev.

Ustanovljene 1872.

Odlikovane s čez 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svinčini na vseh večjih razstavah.

Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

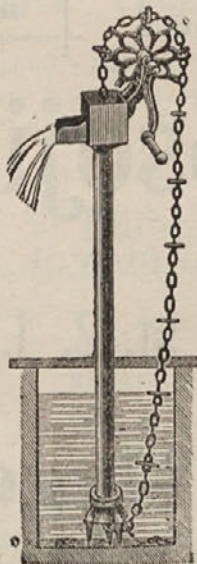
Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
tedaj si kupi gnojnice jeziti,
(90) 24-13

Klementovo

pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudovito veliki izvršitvi in trajnosti vse druge pumpe. Ta ne obstoji niti iz dil ali zaklopk, niti iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da bi se zamašila, zamrznila ali polomila; veliko posestnikov ne izda pri 20letni uporabi niti vinarja za popravo. Nad 3000 jih je v rabi; več sto pohval o njih nam je došlo. Razpošiljam to pumpo na 6tedenski poskus; ako bi bila pa ta nerabljiva, vzamem jo brez vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobcih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje se v sodih in fino vino v steklenicah.

(94) 24-13

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlom.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gl.
čistih 4 gl. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
6,166.217 K 36 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:
24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) —7